

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-03-15

HSN 1211-1422

Handläggare:

Anne-Marie Norén
Gunilla Röjdalen

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2013-04-23, p 5

Uppdrag att leverera aktivitetsförmågeutredningar

Ärendebeskrivning

I ärendet föreslås förvaltningen få i uppdrag att delta i en utvidgad försöksverksamhet av Aktivitetsförmågeutredningar (AFU) 2013 som beställs av Försäkringskassan.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2013-03-15

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för äldre och multisjuka.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att anmäla Stockholms läns landsting att delta i det utvidgade försöket för aktivitetsförmågeutredningen 2013

att att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Ärendet redovisar erfarenheter från tidigare försök och förutsättningarna för försöksverksamheten 2013 samt den planering som pågår på nationell nivå för att genomförandet av AFU ska bli ett permanent uppdrag till ett begränsat antal landsting. En särskild överenskommelse har träffats mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting där åtta landsting erbjuds att delta i försöksverksamheten för AFU 2013. Genom att ansluta sig till denna ges Stockholms läns landsting i ett tidigt skede möjlighet att vara med och påverka uppdragets utveckling och struktur samt att delta i en förberedande dialog kring nödvändiga omställningar för landstingen.

Aktivitetsförmågeutredning (AFU)

Enligt reglerna i sjukförsäkringen bedöms den försäkrade individen utifrån fasta tidsgränser enligt den s.k. rehabiliteringskedjan. Därför behövs

åtgärder som tillgodoser en systematisk, enhetlig och rättssäker regeltillämpning och samtidigt stimulerar arbetsåtergång. Sedan 2010 har Försäkringskassan haft ett regeringsuppdrag för att utveckla nya metoder för bedömning av arbetsförmåga. Resultatet är det nya bedömningsverktyget aktivitetsförmågeutredning (AFU) som ska användas vid provning gentemot den reguljära arbetsmarknaden, senast vid 180 dagars sjukskrivning. Grundstrukturen innefattar den försäkrades självrapporterade förmåga, basal kroppsundersökning samt psykiatrisk intervju. AFU beställs av Försäkringskassan och utförs av en läkare. Vid behov kan utredningarna utvidgas med bedömningar av sjukgymnast, arbetsterapeut och/eller psykolog. Beskrivningen av individens förmågor i sammanfattande profiler ställs sedan av Försäkringskassan mot ett referensmaterial över medicinska krav i vanliga arbeten.

Införandeprocessen

Försäkringskassans slutrapport uttrycker positiva erfarenheter från två genomförda försök, omfattande cirka 270 utredningar, där regionerna Skåne och Västra Götaland deltog. Modellens grundläggande struktur uppfattas som god, men samtidigt konstateras att det behövs fortsatta uppföljningar av berörda aktörers erfarenheter för ytterligare utvecklingsarbete. Även de hittills deltagande landstingen pekar på behov av förbättringar. Fortsatta revideringar kräver att en vidgad försöksverksamhet av AFU genomförs 2013. Vid sidan av regionerna Skåne och Västra Götaland, har landstingen i Stockholm, Östergötland, Jönköping, Västerbotten, Västernorrland och Norrbotten uttryckt intresse för att delta.

Tidigare har Försäkringskassan själva upphandlat fördjupade utredningar, men sedan 2010 vilar uppdraget på landstingshuvudmännen som en mera neutral part för detta. Rehabiliteringsmedicinska kliniken vid Danderyds sjukhus som levererar idag aktuella utredningar (teambaserade medicinska utredningar och särskilda läkarutlåtanden) har uttryckt intresse för att också leverera AFU i samband med försöket.

En sannolik regionalisering

Ett permanent uppdrag på ett begränsat antal (6-8) landsting/regioner antas främja enhetlighet och kvalitet. För detta krävs ändringar i befintliga lagar alternativt en ny lagstiftning. Ett regelverk som tillåter ett upptagningsområde utanför de egna regiongränserna kan vara möjligt tidigast vid halvårsskiftet 2014. Aktuella landsting får då utarbeta en regional struktur som gör att Försäkringskassan har tillgång till utredningar för hela Sverige.

Volym och kostnader

Då Stockholms län utgör drygt 20 procent av rikets befolkning, är det rimligt att anta att 30 procent av rikets AFU kan komma att utföras i Stockholm. Mot bakgrund av Försäkringskassans prognos i regeringsuppdragets slutrapport, följer en uppskattad volymutveckling nedan:

	År 2013	2014	2015	2016	Fullskalig drift
Antal AFU i SLL	270	1 200	3 000	3 600	4-5 000
Antal AFU i riket	1 500	6 000	10 000	12 000	16 000

Kostnader i samband med utvidgade försöket 2013 avser leverantörsersättningar och kostnader för start av verksamhet. Ersättning till deltagande landsting regleras i överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Femtio miljoner kronor har avsatts för ändamålet inom ramen för sjukskrivningsmiljarden 2013. Den nationella finansieringen fr.o.m. 2014 är ännu inte klarlagd.

Ekonomiska konsekvenser

Försöksverksamheten bedöms inte innebära några merkostnader, då den nationella ersättningen för AFU beräknas täcka kostnaderna.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Begreppet "patient" blir i sammanhanget missvisande, eftersom uppdraget inte innebär vård. Försäkringskassans begrepp "den försäkrade" är mer korrekt. Att utförarna finns i sjukvården och har en opartisk relation till beställande och beslutsfattande instans – Försäkringskassan – är viktigt. Åtgärder som tillgodoser en systematisk, enhetlig och rättssäker regeltillämpning och samtidigt stimulerar arbetsåtergång bedöms stärka säkerheten för den försäkrade.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

Mot bakgrunden om enhetlighet och ökad rättssäkerhet borde uppdraget bidra till positiva konsekvenser ur jämlik- och jämställdhetssynpunkt.

Miljökonsekvenser

Bifall till förslaget innebär inga miljökonsekvenser.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Olle Olofsson
Avdelningschef